

Τόσα κελλιά, τόσοι χώροι... κι ένας μόνο καλόγερος...

ΜΟΝΗ ΑΓ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ΣΤΟ ΚΑΣΤΡΙ

Από τὰ πιὸ γραφικά καὶ ἐντυπωσιακά μοναστήρια τῶν βράχων δχι μόνο τῆς Κυνουρίας ἀλλὰ κι δλου τοῦ Μοριᾶ, ὁ Πρόδρομος κοντά στὸ Καστρὶ μοιάζει σάν Ἐπαλέξη τοῦ διαιτητισμοῦ, μακρινὴ καὶ ἀπρόσιτη. Οὗτε κι αὐτὰ τὰ ἀσκητήρια στὸ Λούσιο δὲν ἔχουν τούτο τὸ χαρακτήρα τῆς δειτοφωλιᾶς, ποὺ ἔχειωρίζει τὸν Πρόδρομο.

Γιὰ νὰ τὸν πλησιάσει κανεὶς χρειάζεται μιὰ ἀσκητὴ σκαρφαλώματος σὲ ἀνηφορικὸ μονοπάτι: μιὰ ὥρα καὶ ἔνα τέταρτο, μετὰ τὴν Περδικόβρυση καὶ ὕστερα ἀπὸ τὸ πέρασμα τοῦ ποταμοῦ Τάνον, ποὺ χωρίζει τὶς βουνοράχες τοῦ χωριοῦ ἀπὸ τὰ ἀγριόβραχα τοῦ Πρόδρομου. Εἶναι ὅμως τόση ἡ μεγαλοπρέπεια καὶ ἡ δμορφιὰ αὐτῆς τῆς περιοχῆς τῆς Κυνουρίας, ποὺ ἔχειναι κανεὶς τὸ ἐπιπονὸ σκαρφάλωμα —δὲν ποῦμε πῶς εὐλογάει ὁ δδοιπόρος τὸ ἀνηφόρισμα. (Στὶς ἐπισκέψεις μας τὸ 1970 καὶ 1973 αὐτὸ τὸ μονοπάτι

ἀνεβήκαμε. Ὁ δρόμος ποὺ ἀνοιχθήκε ἀπὸ Περδικόβρυση ὡς τὴ Μονὴ δὲν εἶχε τότε ἀκόμη λειτουργήσει).

Γιὰ νὰ φτάσει δὲπισκέπτης ὁποὺ τὸν Πρόδρομο, πρέπει νὰ ἀνεβεῖ μέχρι τὴν περιοχὴ Καστρὶ: ἔνα σύνολο δηλαδὴ ἀπὸ δεκαοχτώ χωριά καὶ οἰκισμοὺς ποὺ στὸ κέντρο τους είναι δὲ "Άγιος Νικόλαος, τὸ ἴδιο τὸ Καστρὶ": μεγαλοχώρι, μὲ μεγάλη ἀνθηση ἀλλοτε, καλοχιτιμένα σπίτια, κόφιμο ποὺ πρόκοψε ἔξω ἀπὸ τὴν Ἀρκαδία, σὲ τέχνες, ἐπιστήμες, ἐμπόριο, καὶ μ' ἀπόδημο πληθυσμὸ στὴν Ἀμερικὴ, ποὺ δὲν ἔχειναι ποτὲ τὸν πολυπροικισμένο τόπο του. Τὸ καλοκαίρι, κέντρο παραθεριστικό, γεμάτο ζωὴ καὶ κίνηση. Χτισμένος δὲ "Άγιος Νικόλαος σὲ δρεινὲς διακλαδώσεις κι ἀπέναντι ἀπὸ τὶς βουνοσειρὲς τοῦ Πάρνωνα, στὰ 920 μ., ἔχει μόνο 868 κατοίκους τώρα, ποὺ λιγοστεύουν τὸ χειμῶνα μὲ τὰ «χειμαδιά» καὶ περισσεύουν τὸ καλοκαίρι μὲ τοὺς παραθεριστές. Δὲν εἶναι

πολὺ παλιὸ χωρὶ — 300 χρόνων περίπου — καὶ λένε δὲ οἱ πρῶτοι οἰκιστές του ἥρθαν ἀπὸ τὸ Γυμνὸ τῆς Ἀργολίδας (ἢ γειτονιά τους ἀκόμη λέγεται «Γυμνιάτικα»). («Ἀρκαδικὸν Ἡμερολόγιον» (1937), σ. 127).

Ἐμεῖς, καθὼς ἐρχόμαστε ἀπὸ τὸν "Ἄγιο Πέτρο, ἀνεβή-
καμε ψηλὰ στὸ χωρὶ Ἐλατὸς καὶ ἀπὸ καὶ κατεβήκαμε στὴν Περδικόβρυση, πρὶν Τσορβάσι ἡ Τσερβάσι. Γραφικὸ χωρὶ,
πάνω ἀπὸ τὸ ποτάμι τοῦ Τάνου στὰ 560 μ. χιλιόμετρα, μὲ 231 κατοίκους. Τὸ διορθότερὸ του χαρακτηριστικὸ εἶναι δὲ ἕδιος δ Πρόδρομος, καὶ τὸ ἐρειπωμένο του μετόχι κάτω στὰ φύζα τοῦ χωριοῦ. Στὰ νότια τῆς Περδικόβρυσης βρίσκονται ἔρειπτα βιζαντινοῦ ναοῦ, δπον, κατὰ τὴν παραδοσῆ ὑπῆρχε καὶ ἡ πόρτη Μονῆ Προδρόμου. (Ἄλλαξε θέση μὲ τὴ συνεχὴ μετακίνηση τῆς εἰκόνας του στὸν ἀπέναντι βράχο, ὡσπου τελικὰ ἔχτισαν τὴ Μονῆ ἐκεῖ. Ο πρωτομάστορας, κατὰ τὴν ἕδια παράδοση ἔπειτε σὲ βάθος 300 μ. καθὼς δούλευε καὶ δὲν ἔπαθε τίποτε).

Ἡ Μονὴ

Πρὸιν φτάσουμε στὴν εἶσοδο τοῦ Προδρομοῦ μᾶς ὑποδέ-
χεται ἡ κορήνη του, κάτω ἀπὸ μεγάλα, βαθύσκια πλατά-
νια. Καὶ κοντὰ πιὰ στὸ Μοναστήρι, στὰ δεξιά, πρωτοβλέ-
πουμε τὰ ἔρειπτα παλιὰς ἐκκλησίας τοῦ Ἀγ. Γεωργίου.
Μέσα σὲ μεγάλο κοίλωμα τοῦ γκριζούκκινου διαβεστολιθι-
κοῦ βράχου της, στὰ 650 μ. ψηλά, ὑψώνεται ἐμπρός μας,
γραπτωμένη πιὸ πολὺ παρὰ φωλιασμένη, ἡ Μονῆ. "Ενα
μεγάλο χτισιακὸ συγκρότημα, ποὺ οἱ ἐπιδιορθώσεις δὲν
ἔχουν ἀλλοιώσει τὸν παραδοσιακὸ χαρακτήρα τῆς Ἀρ-
ἀρχιτεκτονικῆς του. Η μορφή της, μὲ τὰ γνωστά μας στὴν
Ἀρκαδία χαρακτηριστικά καὶ τὴ μορφοποίηση καὶ τὴν
προσαρμογὴ τους στὴν ἕδια τὴ λειτουργικὴ χρησιμοποίηση
τοῦ βράχου.

"Ἔτοι σὲ σχῆμα Π, τὰ χτίρια τοῦ Προδρομοῦ κλείνονται καὶ ἀπὸ τὴ ΒΔ πλευρὰ μὲ ἔνα ἐπίμηκες καὶ μονώρῳ φο
χτίσιμα, ποὺ ἔνώνει τὶς δυὸ πτέρυγες τοῦ Μοναστηρίου καὶ ποὺ ἡ στέγη του, τοιμεντοσκεπασμένη, χοησιμεύει, γιὰ ταράτσα-αὐλὴ τῆς Μονῆς. Τριώροφα τὰ χτίρια τῆς ἀνατολι-
κῆς καὶ τῆς νότιας πλευρᾶς, διώροφα τῆς βόριας. "Οπως διώροφο μᾶς πρωτοδέχεται καὶ τὸ χτίριο στὴ ΝΔ ἀκρῷ τῆς πτέρυγας—στὸ σχῆμα Π—μὲ τὴ θύρα τῆς κεντρικῆς εἰσό-
δου, σιδερένια καὶ κοκκινοβαμμένη. Εἶναι πιθανὸ τὸ χτίσιμα αὐτὸν νὰ προστέθηκε στὸ τέλος τοῦ 19ου αἰώνα, δπως μᾶς πληροφορεῖ πλάκα ἐντοιχισμένη πάνω ἀπὸ τὸ ὑπέρθυρο τῆς εἰσόδου:

ΜΟΝΗ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ/ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ/ΙΑΚΩΒΟΣ ΠΑΝΙΑΣ/ΣΥΝΟ-
ΔΙΑ/ΔΑΝΙΑ ΠΑΠΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ/ΙΩΣΗΦ ΖΑΧΑΡΟΣ/
ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΚΑΡΥΜΠΑΚΑΣ/ΤΑΒΡΙΝΑ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥΛΙΑΣ/
ΤΕΓΕΑΤΗΣ ΟΣΤΙΣ ΕΚΑΜΕ/ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΝ ΕΤΕΙ 1890/Η ΔΕ ΜΟ-
ΝΗ ΕΧΕΙ ΓΙΝΕΙ/ΜΕΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥ 1126.

Λίγο ψηλότερα ἀπό αὐτὴν τὴν ἐπιγραφή, ἐντοιχισμένη πλάκα μὲ ἀνάγλυφο ἀνθέμιο, τμῆμα ἵσως ἀρχαίου ἐπιστύλιον. Ἀριστερὰ ἐπίσης εἶναι ἐντοιχισμένο καὶ στὸ ἕδιο ψερίπον ἀνάγλυφο ($0,30 \times 0,60$), μὲ παράσταση ἴπτεα καὶ ἐπιγραφὴ δυσανάγνωστη: ΑΔΕΛΦΩΝ.....ΝΟΣΔΙΟΙΣ ΓΛΥΚΥ
/.ΥΣΑΛΛΑ ΤΕΧΕ ΣΥΕΛ / (Η;)ΜΗΤΗΡ ΔΕ ΜΑΛΛΙΣΤΑ.

Δεξιὰ στὴν ἐπιγραφή, ἀλλὴ πλάκα μὲ διακοσμητικὸ ρόδακες σὲ τετράπλευρο σχῆμα, μέλος καὶ αὐτὴ ἀρχαίον χτίσιου.

Στὸ μαρμάρινο ἀνώφλι τῆς θύρας εἰσόδου, ποὺ στηρίζεται πάνω σὲ δυὸ μαρμάρινες ἐπίσης, παραστάδες, ἡ νεότερη ἐπιγραφή:

ΩΣ ΦΟΒΕΡΟΣ Ο ΤΟΠΟΣ ΟΥΤΟΣ ΟΥΚ ΕΣΤΙ ΤΟΥΤΟ/ΑΛΛ Η
ΟΙΚΟΣ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΑΥΤΗ Η ΠΥΛΗ ΤΟΥ ΟΥΡΑΝΟΥ/ΔΩΡΕΑ
ΕΡΓΟΝ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Κ. ΚΟΛΙΑ ΕΚ ΚΑΣΤΡΙΟΥ/ΤΗ. 25. ΑΥΓΟΥ-
ΣΤΟΥ. 1908.

Περνοῦμε τὸ θολωτὸ διαβατικό, μὲ μῆκος πέντε μέτρα περίπου, ἔχοντας δεξιὰ ἀποθήκη-ἀχυρώνα. Συνεχίζουμε περὶ τὰ εἴκοσι ἀκόμη μέτρα, μέχρι τὰ κύρια χτίρια τῆς νότιας πλευρᾶς, ἀφήνοντας ἀριστερὰ βοηθητικοὺς πρόχειρους χώρους καὶ δεξιὰ πέτρινη σκάλα ποὺ διδηγοῦσε πρὸς τὸ δεσποτικό. (Η ἄνοδος γίνεται τώρα ἀπὸ ὅλη, νεότερη σκάλα κι ἀπὸ τὸ δεύτερο ὅροφο τοῦ οἰκήματος ποὺ προβάλλεται μὲ θολωτὰ ἀνοίγματα καὶ χαριάτια). Συνεχίζουμε ἐναντίων διάδρομο: ἀριστερά του ἔνα ἰσόγειο χτίριο: γρα-
φεῖο, σκευοφυλάκιο καὶ τραπεζαρία· δεξιὰ δὲ τὸ βράχος.

Ο διάδρομος προχωρεῖ 20 μ. περίπου, καμαροσκέπα-
στος, κάτω ἀπὸ τὰ χαριάτια τῶν κελλιῶν τοῦ νότου καὶ φέργει στὴ στενὴ (ῶς 30 μ. μῆκος καὶ 5-6 πλάτος) αὐλὴ τῆς Μονῆς· αὐλὴ ποὺ περιβάλλεται ἀπὸ τὶς οἰκοδομές, δπως στὴν ἀρχὴ περιγράψαμε. Πλακοστρωμένη, ἔχει πρὸς Ν ἔναν ψηλὸ τοίχο ποὺ στηρίζει τὰ κελλιά. Στὴ βάση του μάς κρήνη: πάνω της ἐντοιχισμένη μικρὴ πλάκα ($0,28 \times 0,46$) μὲ ἀνάγλυφη παράσταση περιστεριοῦ μέσα σὲ φυλλόκλαδα, ἀσβεστωμένη.

Πάνω ἀπὸ τὴν εἶσοδο, στὴν αἰθουσα τοῦ ἡγουμενείου, ἀλλὴ πλάκα ἐντοιχισμένη, ἀπὸ ἐπιστύλιο ἀρχαιότερου χρι-

'Απόρθητο καὶ ἀπ' τὸν Τιμπραήμ

Σὰν άετοφωλιά

στιανικού χτίσματος, μὲ σταυρούς καὶ μαίανδρους. Στὴ ΝΑ γωνίᾳ τῆς αὐλῆς, σκάλα μὲ 25 σκαλιὰ ἀνεβάζει στὸν πρῶτο δρόφο τῆς νότιας πτέρυγας. (Στὴν ἀντίστοιχη ΒΑ γωνίᾳ ἀλλὴ τοιμεντένια σκάλα φέρνει πρὸς τὴν ἀπέναντι πλευρὰ: δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ σ' αὐτὴ τὴν πρὸς Β σκάλα, μαγειρὶο καὶ ἀποθήκη).

Στὸν πρῶτο δρόφο τῆς νότιας πτέρυγας καὶ ΝΑ μέσα στὸ κοίλωμα τοῦ βράχου, εἶναι χτισμένο τὸ καθολικὸ τῆς Μονῆς Προδρόμου. Πάνω ἀπὸ τὴν νότια είσοδο τοῦ ναοῦ αὐτοῦ ὑπάρχει ἐντοιχισμένη κτιτορικὴ πλάκα ($0,39 \times 0,09$) μὲ ἐπιγραφὴ μεταγενέστερη ἀπὸ τὴν χρονολογία Ἰδρυσῆς:

Ο ΘΕΟΣ ΟΥΤΟΣ ΝΑΟΣ ΤΟΥ Π Ρ Δ' ΕΚΤΙΣΩΘ
ΔΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΚΑΙ ΕΞΩΔΩΝ ΠΑΡΑ ΤΟΥ
Κ(ΥΡΙΟΥ) ΙΩ[ΑΝΝΟΥ] ΠΙΚΛΗ ΚΑ ΗΓΟΥ(ΜΕΝΟΥ) ΑΡΣΕΝΙΟΥ
ΕΝ ΕΤΕΙ ΑΠΟ ΧΡ(ΙΣΤΟΥ) 1 1 2 6

Ἄριστερὰ καὶ δεξιὰ ἀπὸ τὴν νότια είσοδο τοῦ καθολικοῦ, ἐντοιχισμένα ὅλλα τμῆματα ἀπὸ ἀρχαιότερο χτίσμα, μὲ ρόδακες ἀνάγλυφους, ἔχοντα λαδομπογιατισθεῖ.

Ἐσωτερικὰ δ ναὸς παρουσιάζει ἔνα ἰδιότυπο σχῆμα, σὲ ἀνεστραμμένο Γ, μὲ τὴ μαριά πρὸς Ν πλευρὰ ($10,60 \mu.$). Τὸ τμῆμα πρὸς ΝΑ ποὺ πρέπει νὰ χρησίμεψε σὰν πρῶτος πυρήνας τοῦ ναοῦ, εἶναι καὶ τὸ στενότερο κι ἔχει προσανατολισμὸ πρὸς Β, γιατὶ πρὸς Β βρίσκεται ἡ ἀρχικὴ κόγχη τοῦ Τεροῦ καὶ ἡ Πιρόδηση δπου σώζονται μερικὰ τμῆματα ἀγιογραφιῶν (ἡ Πλατυτέρα, οἱ τρεῖς Τεράρχες). "Ολοὶ οἱ ὄλλοι τοῖχοι καλύπτονται μὲ πυκνὸν στρώμα ἀσβέστη. Στὸ μέσον τοῦ καθολικοῦ, πάνω σὲ τέσσερις καμάρες, ἐπικάθεται δ κυκλικὸς καὶ ἄκομψος τρούλλος.

Οἱ καμάρες αὐτὲς ποὺ στηρίζουν τὸν τρούλλο, ἔκεινον γάρ ἀπὸ ἔναν πεσόδο ($0,85 \times 0,73$)—στὸ μέσον τῆς πρόκειτασης τοῦ ναοῦ χτισμένο—καὶ ἀπὸ τὸν ἀντίστοιχο τοῦ πεσόδου, τὸν μισοχονεμένο στὸ νότιο τοῖχο. Οἱ ἐσωτερικὲς διαστάσεις τοῦ ἀρχικοῦ ναοῦ εἰναι: $3,20 \times 4,40 \times 3,20 \times 3,40$. Καὶ τῆς νεότερης προσθήκης τοῦ ναοῦ: $5,80 \times 6,40 \times 5,40 \times 6,40$.

Τὸ Τερό, καθὼς καὶ δ χῶρος ἐμπρὸς ἀπ' αὐτὸν στεγάζονται μὲ ἡμικυλινδρικὴ καμάρα. Ο ναὸς φωτίζεται ἀπὸ δύο τετράγωνα παράθυρα τοῦ τρούλλου καὶ ἀπὸ τὶς δύο θύρας—σιδερένιες τζαμάρπορτες — εἰσόδου. Τὸ δάπεδο εἰναι στρωμένο μὲ κοινὰ σύγχρονα πλακάκια.

Οἱ μόνες ἀγιογραφίες, δπως ἀναφέρομε, εἰναι στὴν κόγχη τοῦ Τεροῦ, ἡ Πλατυτέρα μισοκαταστραμμένη καὶ οἱ τρεῖς Τεράρχες. Ακόμη, στὴν Πρόθεση δ Χριστός. Ἀπὸ τὰ

χαρακτηριστικὰ τὸ ἔλαχιστα ποὺ ἔχουν ἀπομείνει, μπορεῖ κανεὶς νὰ χρονολογήσει τὴν τοιχογράφηση τοῦ ναοῦ σὰν ἔργο τοῦ 18ου αἰώνα, λαϊκοῦ μᾶλλον τεχνίτη. Ἐχει γραφεῖ ἀπὸ τοὺς Θ. Γιαννόπουλο καὶ Χ. Παρασκευόπουλο (Ἀγιογραφία καὶ Ἀγιογράφοι, Ἀθῆναι 1959, σ. 57) διτὶ «ὅ ιερομόναχος Τερεμίας (ἀπὸ τὸ Ἀδάμι Ναυπλίας) ἡργάσθη εἰς τὴν μονὴν Προδρόμου Κυνουρίας». Τὸ ἴδιο ἔχει ἀπὸ τὸ 1951 ὑποστηρίξει καὶ μὲ τὴ διασάφηση «Προδρόμου Κατρίου Κυνουρίας» δ Θάνος Βαγενᾶς («Χρονικὰ Κυνουριατῶν», 3 (1951), σ. 139). Τὴν ἐργασία τοῦ Τερεμία τοῦ ιερομόναχου ἀπὸ τὸ Ἀδάμι, γνωρίζουμε ἀπὸ τὴν τοιχογράφηση (τοῦ 1743) τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγ. Ἀδριανοῦ τῆς Ναυπλίας, ποὺ ὑπῆρξε κάποτε καθολικὸ μονῆς. Εἶναι λαϊκοῦ τεχνίτη ἔργο καὶ τὸ διαπνέει ἀφέλεια, εὐγένεια αἰσθήματος καὶ πίστη στὴν παράδοση τῶν μεταβυζαντινῶν τοιχογράφων. Τέμπλο ἔυλογόνυπτο, καλοδουλεμένο καὶ φορητὲς εἰκόνες δεοποτικές, πιθανὸν ἔργα τοῦ 18ου αἰώνα. Ἡ Πλατυτέρα τοῦ Προδρόμου Κυνουρίας παρουσιάζει εὐρύτερη ἀντίληψη πλαστικῆς ἀπὸ τὸ Τερεμία, χωρὶς αὐτὸν νὰ βεβαιώνει καὶ πώς δὲν εἶναι πιθανὸν τμῆμα ἐργασίας του, ἐκεῖ στὸν Πρόδρομο.

Στὸν ἴδιο δρόφο μὲ τὸ καθολικὸ καὶ νότια ἀπὸ τὴν εξοδὸ του ἄλλο τμῆμα ἀπὸ ἐπιστύλιο ($0,55 \times 0,15$), μὲ δυσανάγνωστη ἐπιγραφή. Καὶ σ' ἄλλο σημεῖο, σ' ἐντοιχισμένη πάλι πλάκα, τέσσερις ἐπιγραφὲς—δεήσεις μοναχῶν. Καὶ μιὰ ἄλλη ἐπιγραφὴ στὸ δεύτερο δρόφο, $0,25 \times 0,30$:

ΕΝ ΕΤΗ 1 7 0 4 ΗΟΥΛΙΟΥ ΠΡΟΤΙΣ
ΚΤΗΣΤΗΚΑΝΕ ΤΑ ΚΕΛΑ
C... ΚΗΡΗΟΣ H...
ΠΡΑΝΟΣ ΗΕΡΟΜΟΝΑΧΟΣ
μενος ΑγαπήΟΥ....
ΤΗΟ Θανασης ΡΗΣΤΗΟΤΗΣ
πατρος Μιχαλησ
Ι Ο Υ Λ Η

Ο τελευταῖος στίχος μπορεῖ να είναι διαβαστεῖ: μαστρο Μιχάλησ Ρούδης.

Μετόχι στὸ Τσορβάσι. Είχε ἀκόμη στὰ Βέρβαινα, στὸ "Αστρος,

Τὰ κελλιά, μὲν θόλους καὶ τοξωτές θύρες τὰ πιὸ παλιά, ποὺ ἀνοίγουν σὲ χαριάτια μὲ ξύλινα στηρίγματα, τοιμεντένια τὰ περισσότερα, μετά τὴν ἐπισκευή. Ἀλλὰ δπως ἀναφέραμε, ἡ ἐπισκευή ἡ καὶ οἱ προσθῆκες ἔχουν ὑποταχθεῖ στὸν παλιὸν χαρακτήρα τοῦ συγκροτήματος, καὶ τὸ σύνολο φαίνεται ἀναπαλαιωμένο. Ἀπὸ τὴν τοιμεντένια ταράτσα τοῦ δυτικοῦ χτίριον—σ' αὐτὸν τὸ ἡγουμενεῖο καὶ ἡ αἰδουσιά ὑποδοχῆς—ξανοίγεται μαγευτικὴ θέα πρὸς τὴν χαράδρα τοῦ Τάνου, τὴν Περδικόβρυσιν καὶ πέρα τὸ Καστρό. Ἐμπρός στὴν ταράτσα καὶ ἔξω ἀπὸ τὸν περίβολο τῆς Μονῆς ὑψώνεται ὑπέροχο κυπαρίσσιο αἰωνόβιο—280 χρονῶν τὸ λένε καὶ μπορεῖ νὰ εἶναι, ἀν φυτεύθηκε δταν χτίστηκαν τὰ κελλιά τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ 1704.

Βιβλιοθήκη δὲν εἶχε δ Πρόδρομος. Οἱ ἡγούμενοὶ τοῦ Χριστόφορος Διαμαντάκος διασώζει σπίτι του (στὸν "Αγιο Νικόλα") ἔνα ἐπιτίμιο τοῦ Γρηγορίου Ε', σὲ μεμβράνη.

Ἱστορία τῆς Μονῆς

Δὲν ὑπάρχει καμιὰ πηγὴ γραφτῆ οὕτε κτιτορικὴ αὐθεντικὴ μὲ τὴν χρονολογία γιὰ τὴν ἰδρυση τῆς Μονῆς Προδρόμου. Ἀπὸ ἐκθεση τοῦ ἡγούμενου τῆς Μονῆς Παρθένου πρὸς τὴν Νομαρχία Αργολίδας (Γ.Α.Κ., Μοναστηριακὰ — Σύμμικτα, Φακ. 315, [1833], Μονὴ Προδρόμου) διαβάζουμε μόνο ἀχρονολόγητη τὴν παράδοση ἰδρυσῆς του: «Ἐλναι ἐνοριακόν, πότε ἐκτίσθη δὲν ἡξεύρομεν, ἐκ παραδόσεως ἔχομεν εἰδησιν, δτι ἐρημίτης ἔχων κατὰ τὸν κάτω Ναχαγέ τὴν Εἰκόνα, κι' ἐνυπνιασθεὶς ἔφερεν αὐτὴν καὶ ἔριξε θεμέλιον εἰς τὴν δύσβατον αὐτὴν θέσιν. Ἔγγραφα δὲν ὑπάρχουν». Καὶ συνεχίζει μὲ ἐνδιαφέρουσα περιγραφὴ τῆς Μονῆς, ποὺ σ' αὐτὴν ὁ ἀναφερθοῦμε πιὸ κάτω.

1704, τὸν Ἰούλιο. Χτίστηκαν κελλιά, κατὰ τὴν ἐπιγραφὴ ποὺ διαβάσαμε. Εἶναι φανερὸ πῶς προϋπῆρχαν ὅλα χτισματα, καθὼς καὶ δ ναδός, ἀφοῦ ἡ ἐπιγραφὴ δὲν καταγράφει ἰδρυσην. Ἔτοι, πρέπει νὰ ὑποθέσουμε δτι ἡ Μονὴ εἶχε ἵ-

Η εἰσόδος τοῦ Πρόδρομου

δρυθεῖ—ἀπὸ τὸν ἀσκητῆ;—ἡδη μέσα στὸ 17ο αιώνα, ἀν δχι πρὶν. Πότε, μᾶς εἶναι ἀγνωστο. Τὸ 1126, σὰν ἔτος ἰδρυσης ἀπὸ παράδοση, δὲν ἔχει καμιὰ τεκμηρίωση.

1821. Η Μονή, ποὺ ἀκμάζει τότε, μὲ μοναχοὺς καὶ μεγάλη περιουσία, δίνει στὸν Ἀγώνα τρεῖς δικούς της, ποὺ πήραν τὰ ὄπλα καὶ ἔλαβαν μέρος στὶς μάχες «τῶν Δόλιανῶν, Ὁμέρ Τσαούνη, ἔξωθι τῆς Τειτόλεως, ἐκστρατείας τοῦ Δράμαλη» κ.ἄ. Είταν οἱ· Παΐσιος Εὐαγγέλου, Συμεὼν Κουτσούνος καὶ Χρύσανθος Χριστοφύλλης. (Κ. Β ο β ο λινη, Η Ἑκκλησία εἰς τὸν Ἀγώνα τῆς Ἐλευθερίας, Ἀθῆναι 1953, σ. 173).

1826. Η Μονὴ Προδρόμου ἔχει μεταβληθεῖ σὲ καταφύγιο-φρούριο. Γράφει δ. Κ. Δεληγιάννης (Ἀπομνημονεύματα, ἔκδοσις Βιβλιοθήκης, 3, 1957, σ. 120), δταν δ Ιμπραήμ, τὸν Αὔγουστο 1826, δναχώρησε ἀπὸ τὸ "Αστρος":

«...ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν καὶ ὑπῆρχον εἰς τὴν Μ. Προδρόμου δπου καὶ ἐκεῖ, ἥτο συσσωρευμένο πλῆθος γυναικοπαίδων· ἀλλ' ἔχουσα φρουρὰ ἡ Μονὴ ὑπὲρ τοὺς 100 Τσακάνους ἀντέστησαν καὶ αὐτοὶ γενναίως καὶ ἐφόνευσαν ὑπὲρ τοὺς 70 Ἀραβας καὶ ἀποτυχών καὶ ἐκεὶ ἀνεχώρησεν διὰ τὴν Λακωνίαν Παντορατιᾶ μὲ σκοπὸν νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς Μάνης».

Τὴν ἴδια βεβαίωση δίνει δ Σπηλιάδης (Ἀπομνημονεύματα, τομ. 3ος, Ἀθήναι 1857, σ. 115).

«...ἐκινήθη κατὰ τοῦ μοναστηρίου... δπου εὑρίσκοντο ἀσθενεῖς τινες καὶ πληγωμένοι καὶ πολλαὶ οἰκογένειαι· ἐπρεπε δὲ νὰ ὑπάρχει εἰς αὐτὸν φρουρὰ ἐξ ἐκατὸν περίπου καὶ οἱ εὐρεθέντες ἥσαν δλίγιστοι· καὶ δύμως ἀφοῦ ἐπλησίασεν δ ἐχθρὸς ἀπὸ τὸ ἐπάνω μέρος τοῦ βουνοῦ, δθεν ἐφριπτὸν καὶ πέτρας ἐναντίον των καὶ τοὺς ἔβλαπτεν, ἐκεῖνοι τὸν ἀντέκρουσαν ἀνδρείως καὶ ἐφόνευσαν καὶ ἐπλήγωσαν πολλοὺς καὶ τὸν ἔβλασαν ν' ἀποχωρήση. Εἰς τὸ μοναστηρίον εὑρίσκετο καὶ δ Γεώργιος Ζιάρθης ἀμερικανὸς πληγωμένος..»

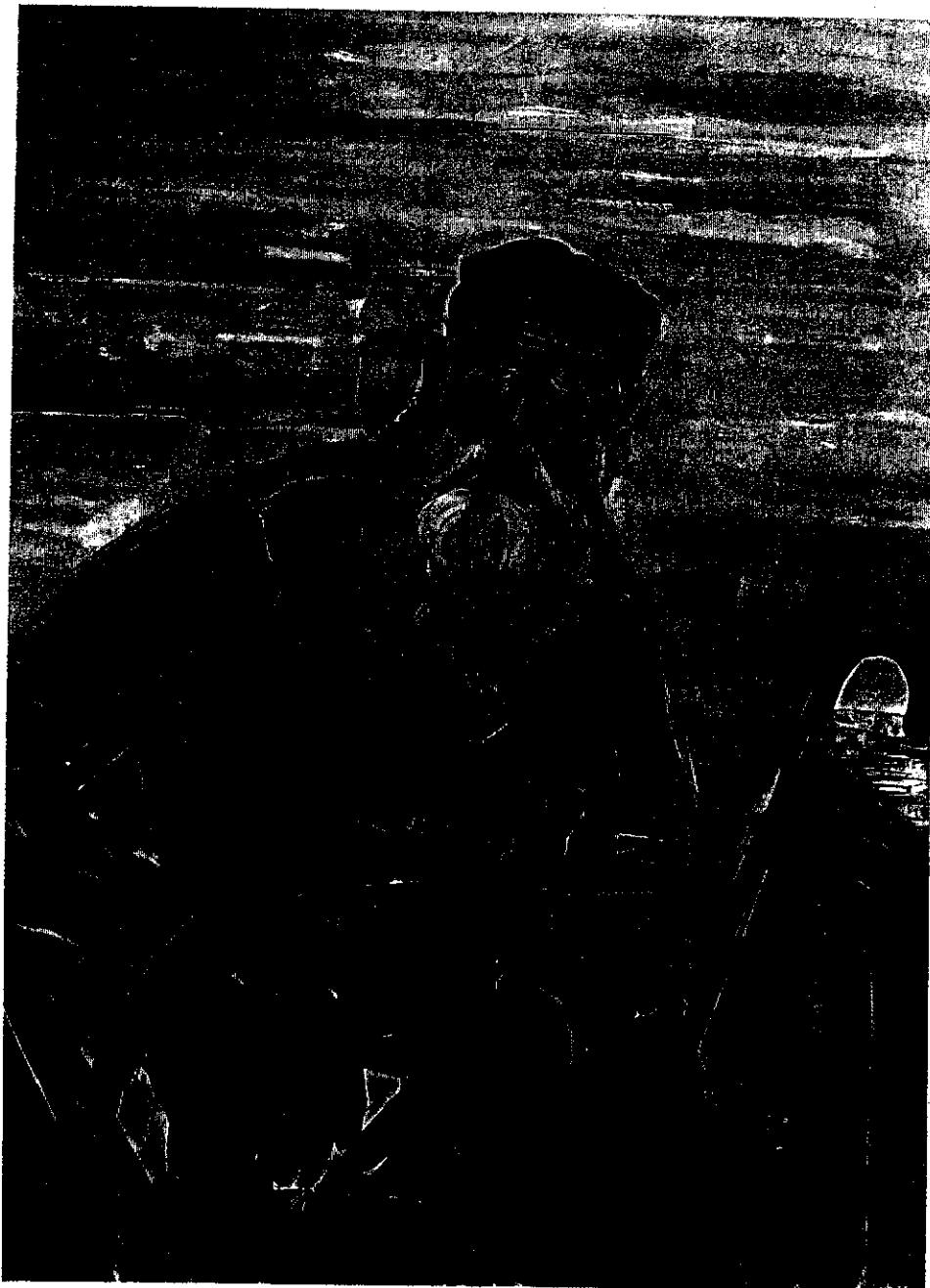
Τὸ ἴδιο βεβαιώνει στὰ «Ἀπομνημονεύματα» καὶ δ Κοντάκης «..Δὲν ἡδυνήθη νὰ κυριεύσῃ τὴν Μονῆν». (Ἔκδοσις Βιβλιοθήκης, 1957, σ.65). Κατὰ τὴν παράδοση, δ Πρόδρομος εἶχε λειτουργῆσει σὰν νοσοκομεῖο καὶ σχολεῖο. Ἐπίσης, προεπαναστατικὸ εἶχε συνεισφέρει γιὰ τὴ συντήρηση τῶν ἀλληλοδιδακτικῶν σχολῶν Λακεδαιμόνος καὶ Πραστοῦ.

Τὸ 1830, οἱ κάτοικοι τοῦ "Αγίου Νικολάου στέλνουν ἔγγραφο στὴ Γραμματεία, ἀναγγέλλοντας τὴν ἀπόφαση τους νὰ χτίσουν «κέα κοινὴ σχολὴ» γιὰ τὸ Καστρό, καταβάλλοντας τὰ ἔξοδα οἱ ἴδιοι. Ἀλλὰ ἐπειδὴ τὸ ποσὸν κρίθηκε

ἀνεπαρκές, οἱ κάτοικοι ζῆτησαν νὰ τοὺς βοηθήσει τὸ Μοναστήρι, ποὺ εἶχε προικισθεῖ ἀπὸ τοὺς πατέρες τους. Τὸ ἵδιο πρότεινε κι ὁ ἐπαρχος, βεβαιώνοντας στὴν κυβέρνηση δὶ οἱ μοναχοὶ τοῦ Προδρόμου μποροῦσαν νὰ καταβάλουν

1833, 6 Αύγουστου. Στὴν ἀναφορὰ (ἀρ. πρ. 1697, Γ.Α.Κ., Σύμ., δ.π.) μαθαίνουμε πὰς ἡ οἰκοδομὴ τῆς Μονῆς ἀποτελεῖται ἀπὸ ἔξη χτίσια. Τὰ τρία ἀπ' αὐτὰ εἶναι μὲ τρία πατώματα καὶ χαριάτια, τὸ τρίτο ὑπόγειο γιὰ τὰ κρασιὰ κι

"Ἐβαλε τὸ καθαρό τον πουκάμισο, νὰ μᾶς συντροφέψει..."

1000 φοίνικες καὶ νὰ δίνουν τὸ χρόνο 400. Καὶ ἡ κυβέρνηση παρότρυνε δλες τὶς μονὲς νὰ προσφέρουν. Ἀπὸ τὴν Προδρόμου, δι μοναχὸς Παγκράτιος κατέθεσε γρόσια 250. (Καλ. Καλλούτση, *Ἡ ἐκπαίδευσις ἐν Κυνουρίᾳ κατὰ τὸν ΙΘ' αἰῶνα, «Κυνουριακά», Αθῆναι (1930), σ. 111).*

ἀπάνω ἀποθήκη. Τὸ τέταρτο ἔχει στάβλο κάτω καὶ ἐπάνω δοντάδες, τὸ πέμπτο ἔρείπιο. Τὸ πρῶτο καὶ τὸ τρίτο κινδυνεύουν. «Ἡ οἰκοδομὴ τῆς ἐκκλησίας ἔσω τοῦ σπηλαίου· τὰ σκεύη αὐτῆς... ἐν εὐαγγέλιον ἀσημένιον, ἔνα θυμιατό, ἔνα κανδύλι καὶ μίαν ζώνην δμοιαν. τρεῖς σταυροὺς ἀσημένιοις.

άμφια διάφορα παλιά. τρία μπρούτζινα μανουάλια και μία κολυμβίθρα χαλκοματένια. δύο κυτία με δγια λείφανα. Μόνον είς τὸ Καστρὶ (τὰ περιφέροντιν;) διὰ τὰ μετάξια και ἄλλους ἀγιασμούς. Συνάζομεν ἀπὸ 2-4 δχ. μετάξι.» Καὶ παρακάτω γιὰ τὰ μετόχια: «...ἔχει μύλον ἔνα. Μετόχια ἔνα εἰς Τζερβᾶσι. β'. εἰς Ντουμινὰ και τρίτον εἰς τὸν Στόλον. πρὸς δὲ τούτοις και ἔνα εἰς Ξεροκάμπι ἐρείπιον και ἄλλο δμοιον εἰς τὸ Στενόν.» Έχει 405 γύδια, 65 πρόβατα, 31 γελάδια, ἄλογα και βόδια. Βιβλία, ἑκτὸς ἀπὸ τις ἀκολουθίες δὲν ἔχει. Καὶ συνεχίζει γιὰ τὴν εἰσφορὰ στοὺς ἐκκλησιαστικοὺς τοποτηρητές. «..πρὸς δὲ ἀπὸ τὸ πρῶτον ἔτος τοῦ Ιεροῦ ἀγῶνος μέχρι τὴν σήμερον κατ' ἔτος δίδομεν εἰς τὰ Σχολεῖα Καστρίου ἀπὸ 800 ἔως 1000 γρόσια, κατὰ τὴν εὐτυχίαν». Καὶ τελειώνει: «Κατὰ τὸ ἔτος 1788 ἐπωλήθησαν εἰς τὴν ποταμιὰν τοῦ Μιστρὸς ἔλαιαί ως ἔγγιστα 50 και εἰς Μάλοινα 100 στρέμματα χωράφια. ἔξ αἰτίας ἐνὸς φόνου δοποῖς ἥκιολούθησεν εἰς τὸ Μοναστήριον κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχήν. διὰ νὰ ἀπαντηθοῦν τὰ σημαντικὰ ἔξοδα».

1834, Μάρτιος 15. Σὲ κατάσταση τῶν διατηρουμένων μονῶν περιφέρειας Ἀγ. Πέτρου. Έχει κατοίκους 15. Στὶς παρατηρήσεις διαβάζουμε: Εἶναι ἡ πολυανθρωποτέρα Μονῆ, ἀλλὰ μόνον διὰ τὴν θέσιν κολλημένη ώς φωλεά εἰς ἔνα βράχον, τὸν δοποῖον ἐφοβήθησαν τὰ Αἴγυπτιακὰ στρατεύματα. Δὲν εἴδομε τινὰ ἔξιον λόγου Καλόγερον. Ήγούμενός της τότε δ Παρθένιος Γιαννάκου, 63 ἑτῶν. (Γ.Α.Κ., δ.π.).

1834, τὴν ἵδια ἡμερομηνία. Σὲ ἄλλη κατάσταση γιὰ τὸ προσωπικὸ και στὶς παρατηρήσεις διαβάζουμε: «Εἰς τὸν Πρόδρομον γίνεται πανήγυρις τὶς 15 Αὐγούστου και ἔχει εἰσόδημα μετρητοῖς ως 700 δραχμ.».

Στὰ Γ.Α.Κ. (Μοναστηριακά, Φακ. 359, "Αγιος Ιωάννης δ Πρόδρομος Δῆμος Τανίας, 1834-1855), ὑπάρχουν 289 ἔγγραφα μὲ δημοπρασίες, καταλόγους χτημάτων κ.ἄ. Ἀπὸ τὸ 1840 ἔχουν καταπατηθεῖ πολλὰ στρέμματα τῆς Μονῆς ἀπὸ παλιοὺς ἐνοικιαστές.

Τὸ 1847 ή Μονὴ στέλνει ἔγγραφο πρὸς τὸ ὑπουργεῖο τὸ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, και ζητάει τὴν ἀδειὰ νὰ πουλήσει

ἀμπέλια και χτήματά της, ποὺ προερχόμενα ἀπὸ δωρεὲς βρίσκονται μακριά της και εἶναι ἀσύμφορα. Αὐτὰ εἶναι: 14 στρεμ. ἀμπέλια στὸ «Μουχλῆ» (Κορινθίας Δῆμος), 3 στρ. στὸ Κούβλι, 2 στρ. ἀγροὶ στὸ Φούντωμα, 2 στὸ Δραγαλεύο, 5 στὸ Μακρύστη, (Γ.Α.Κ., Μοναστηριακά, φακ. 359).

Τὸ 1849 πούλησε δέκα ἀπ' αὐτὰ τὰ χτήματα στὸν Κ. Καραχάλιο, ἀντὶ 3.122 δραχ. Αὐτός, πληρώνοντας μιὰ δόση, κράτησε τὰ ὑπόλοιπα. Ἀκολούθει διένεξη και ἀλληλογραφία πάνω στὴν ὑπόθεση αὐτῆς.

Τὸ 1859 ή Μονὴ χαρακτηρίζεται «ἀργανισμένη», σὲ κατάσταση τῆς Ι.Σ. πρὸς τὸ Υπουργεῖο (8809/14.8.1858).

Τὸ 1913 μὲ Β.Δ. ἀποσπάται ἀπὸ τὸν "Αγ. Νικόλαο και ὑπάγεται στὴν κοινότητα Περδικόβρουσης. (Ν. Φλούδας, "Αγ. Νικόλαος Κυνουρίας, Π.Ε. 1, σ. 185).

1973. Η Μονὴ Προδρόμου λειτουργεῖ μὲ ἡγούμενο τὸ Χριστόφορο Διαμαντάκι και μὲ ἔνα ὑπέργηρο μοναχό, τὸν Εὐθύμιο, ποὺ ζεῖ τὸν περισσότερο καιρὸ μόνος. Μοναχοὶ δὲν πάνε σ' αὐτὴν τὴν ἀετοφωλιά, μαστόροι δὲν ὑπάρχουν εὔκολοι γιὰ τὶς ἐπισκευές της κι ἀπὸ τὴ μεγάλη περιουσία της, τῆς ἔμεινε τὸ μετόχι τοῦ 'Αγ. Χαραλάμπους στὸ Στόλο μὲ τὸ ἔλαιοτριβεῖο του. Ἀπ' αὐτὸ κι ἀπὸ λίγα στρέμματα καλλιεργήσιμα, συντηρεῖται ή Μονὴ. Πρόβλημα ή διατήρησή της.

Φύγαμε, ἀφήνοντας πίσω μας στὴν διγρια ἐρημιὰ τῆς ἀδειας Μονῆς και στὴν δινέλπιδη μοναξιὰ τῶν γηρατειῶν του τὸ μοναχὸ Εὐθύμιο.

Κάτω στὴν Περδικόβρουση, τὸ μισογκρεμισμένο μετόχι, μὲ τὰ διώροφα κελλιὰ και τοὺς ρημαγμένους θόλους, εἶχε ρουφηχτεῖ μέσα στὸν ἴσκιο τοῦ βραδιοῦ, μιὰ μαρτυρία ξοφλημένης ζωῆς.

Ἀπὸ τὸν ἡγούμενο τοῦ Προδρόμου μάθαμε γιὰ ἔνα μοναστήριο στὴ θέση Καλυβάκια στὸ Καστρὶ, ποὺ ἔχει δλότελα ἐρειπωθεῖ. Κάποιο τειχίο του ἔχει μείνει και τὴν τοποθεσία τὴν λένε Παλιομονάστηρο, στὴ θέση Κουμπίλα, κοντά στὸ χωριό "Αγ. Γεώργιος. Έκεῖ εἶναι τὸ ἔλαιοτριβεῖο τοῦ Ζαφού και νεροτριβή.

